

Stanowisko

Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych

w sprawie innowacji społecznych w przyszłym okresie programowania

funduszy europejskich

2014-2020

(Warszawa, marzec 2012 r.)

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych (OFOP) z zainteresowaniem zapoznała się z propozycjami Komisji Europejskiej zawartymi w opublikowanej w marcu 2012 r. wstępnej wersji Wspólnych Ram Strategicznych funduszy europejskich w kolejnym okresie programowania (2014-2020). Włączając się w debatę nad przyszłością polityk wspólnotowych, zwłaszcza polityki spójności, OFOP pragnie przedstawić perspektywę obywatelską. Opiera się ona na kilkuletnich doświadczeniach Federacji, jej organizacji członkowskich oraz innych polskich organizacji pozarządowych realizujących projekty w oparciu o dotacje z funduszy europejskich 2004-2006 oraz 2007-2013, jak również prowadzonej działalności monitoringowej oraz interwencyjnej, połączonej z aktywnym udziałem w komitetach monitorujących programy operacyjne i tworzonych przy tychże komitetach grupach i zespołach roboczych.

Innowacje społeczne dotyczą nowatorskich działań w obszarze kwestii społecznych (w tym polityk publicznych) oraz procesu wytwarzania innowacyjnych rozwiązań społecznego użytku. Innowacje społeczne w sposób szczególny łączą się z :

- a) ryzykiem podejmowania eksperymentów,
- b) otwartym dostępem do zasobów (np. creative commons),
- c) niekonwencjonalnym podejściem w procesie zmiany społecznej (m.in. wykorzystywanie nowoczesnych technologii, współpracy międzysektorowej, nowych form zarządzania),
- d) swobodą w podejmowaniu przedsięwzięć (wymaga elastyczności procedur i otwartości na modyfikacje w procesie wdrażania),
- e) budowaniem i wykorzystywaniem kultury kreatywnej.

Nadrzędnym celem innowacji społecznych jest wdrożenie udanych zmian społecznych oraz ich upowszechnienie (np. w postaci popularyzacji dobrych praktyk lub powielania prototypowych rozwiązań).

Czynniki wzmacniające rozwój innowacyjności społecznej

- a) Kapitał społeczny i kreatywny – innowacje społeczne bazują na wysokim kapitale społecznym i kreatywnym. Dlatego też wspieranie tych obszarów powinno być szczególnie ważne;
- b) Współpraca międzysektorowa – innowacje społeczne muszą być wspierane przez instytucje skupiające organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, władzę administracyjną oraz biznes. Instytucje te powinny być swoistymi inkubatorami innowacyjności oraz powinny ustalać standardy innowacji społecznych, wykorzystując do tego zasoby społeczne (crowd-sourcing);
- c) Wymiar międzynarodowy – współpraca międzynarodowa oraz korzystanie z doświadczeń i wiedzy zgromadzonych w innych krajach;
- d) Nowoczesne technologie – zastosowanie nowoczesnych technologii, przy współpracy z uniwersytetami lub środowiskami biznesu, może pozytywnie wpływać na zwiększanie szans innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- d) Elastyczność procedur – innowacje społeczne zakładają nieprzewidywalność i zmienność podczas wdrażania danego rozwiązania. Administracja publiczna oraz procedury przez nią przyjęte muszą być dostosowane do takiej specyfiki procesu. Muszą być elastyczne i otwarte na zmiany;
- e) Wolność – im więcej wolności, zarówno tej proceduralnej, jak i wynikającej ze współpracy między różnymi aktorami procesu zmiany społecznej, tym większe możliwości dla innowacyjności;

- f) Nowe formy zarządzania (empowerment) – nowe formy zarządzania, np. realizacja polityk publicznych z udziałem partnerów różnych sektorów (zarządzanie partycypacyjne);
- g) Własność społeczna – to inna w odróżnieniu od własności prywatnej i publicznej, forma posiadania zasobów materialnych i niematerialnych, która nie jest przypisana do konkretnych podmiotów, a zarządzana jest w sposób partycypacyjny.

Rekomendacje Federacji dotyczące systemu implementacji innowacji społecznych

I. Finansowanie innowacji społecznych – w oparciu o wyżej przedstawioną definicję finansowanie IS powinno być przede wszystkim elastyczne, zakładając:

- a) różne formy/metody finansowania na różnych etapach projektów,
- b) otwartość na ryzyko oraz założenie finansowania również nieudanych działań testujących,
- c) wieloetapowość finansowania wraz z oddzielnymi umowami do poszczególnych etapów, ze szczególnym uwzględnieniem kroku pierwszego (prefinansowania prototypu innowacji),
- d) horyzontalne podejście: możliwość finansowania danego procesu innowacji społecznej pomiędzy osiami priorytetów; wielofunduszowość również na poziomie projektów.

OFOP rekomenduje, by szczególnie nacisk położyć na etap prefinansowania prototypu działania/usługi/procesu innowacji, a więc wspierania dobrych pomysłów i możliwości testowania bez ryzyka finansowego po stronie projektodawców danych rozwiązań. Te wytyczne powinny być warunkami podstawowymi przy tworzeniu zasad oraz instrumentów finansowych dla obszaru innowacji społecznych.

II. System wyboru projektów – wybór projektów wymaga stworzenia odpowiedniej bazy instytucjonalnej. Selekcja i ewaluacja projektów powinna zakładać „wrażliwość” na specyfikę projektów innowacyjnych, co przekładać ma się na rezygnację z dominującej roli oceny formalnej na rzecz oceny pomysłu. Ponadto powinno się wprowadzić wieloetapowość wyboru i oceny projektów przy równoczesnym uelastycznieniu procedur. Wiąże się to z deregulacją procesu walidacji i przeniesieniem ośrodka oceniającego poza administrację, włączając do niego ekspertów z różnych środowisk, związanych z obszarem innowacji społecznych. Ponadto Federacja pragnie w sposób szczególnie podkreślić konieczność stworzenia wiarygodnego i niezależnego mechanizmu walidacji prototypów. W obecnym systemie regulacje procesu oceny nie dają praktycznie możliwości uznania przedłożonego projektu za niespełniający kryterium innowacyjności.

OFOP rekomenduje stworzenie na poziomie krajowym centrum oceny i koordynacji projektów innowacyjnych. Innowacje społeczne ze względu na swoją specyfikę oraz potencjał rozwojowy powinny być oceniane na specjalnych warunkach, w odrębnej komórce instytucji zarządzających procesem wdrażania projektów finansowanych z funduszy unijnych. Ocena projektów powinna być wieloetapowa, a pierwszy etap powinien skupiać się głównie na weryfikacji pomysłu. Kolejne etapy (formalne i realizacyjne) powinny opierać się na zasadzie współpracy projektodawcy z instytucją wdrażającą, tak by dopasować pomysł projektodawcy do realnych warunków, w których innowacja ma być realizowana, przy zachowaniu swobody działania wdrażającego oraz by usprawnić i zmaksymalizować szanse na dobre wdrożenie i upowszechnienie realizowanego pomysłu.

III. System wsparcia – składa się z finansowego, instytucjonalnego oraz intelektualnego zaplecza, umożliwiającego rozwój i upowszechnianie działań związanych z innowacyjnością społeczną ustalając pewne standardy. System wsparcia zakłada tworzenie silnych inkubatorów/hubów, posiadających realny wpływ na decydentów, skupiających odpowiednie środki finansowe i kapitał ludzki, cieszących się dostępem do najnowocześniejszych zasobów intelektualnych i technologicznych oraz zakładających współpracę międzysektorową.

OFOP rekomenduje stworzenie na poziomie krajowym kilku dużych ośrodków wsparcia, działających na zasadzie inkubatorów innowacyjności społecznej, których struktura działania opierałaby się na współpracy różnych podmiotów reprezentujących środowiska społeczne, biznesowe, naukowe oraz administrację publiczną, określających standardy

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

innowacji oraz wspierających potencjalnych projektodawców i beneficjentów projektów innowacji społecznych. Ośrodki te powinny zorganizować się w sieć na poziomie kraju kreując mechanizmy poziomej kooperacji, tak by realnie inkubować przedsięwzięcia innowacyjne. Powinny one dysponować realnym kapitałem finansowym oraz merytorycznym, by nie tylko wspierać realizację projektów innowacyjnych, ale również upowszechniać ideę innowacyjności (szczególnie udane rozwiązania) w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Ponadto Federacja uważa, że dla dobra rozwoju innowacyjności społecznej w krajach Wspólnoty Komisja Europejska powinna stworzyć system koordynacji wymiany wiedzy i współpracy pomiędzy różnymi ośrodkami realizacyjnymi projekty innowacyjne społecznie. Taka sieć powiązań będzie służyć wzmocnieniu tych ośrodków oraz upowszechnianiu innowacji społecznych w Europie.